

Velenjski briket-premog se te dni dovaža v Novo mesto. Zalogo in prodajo tega premoga prevzame, kakor čujemo, trgovec gospod Jožef Ogoreutz. Ako se bo ta premog pri nas obnesel, hočemo svoj čas kaj več spregovoriti o njem.

Kandijske novice.

Božičnica v Kandiji se je ob mnogobrojni udeležbi nad vse sijajno završila. Božično drevesce je bilo tako bogato opremljeno in tako krasno nakiteno, da mu ni bilo še para ne v Kandiji, ne v mestu. Prvomestnik veseličnega odbora g. Franjo Pire, ki je celo stvar vodil, je otvoril svečanost s primernim govorom, v katerem je želel „mir Slovincem na svoji rodni zemlji“ in koncem govora pojasnil kratko zgodovino božičnice kot poseben praznik otrok. Zahvalil se je v imenu otrok vsem velikodušnim darovalcem in vsemu odboru, ki je pri tej svečanosti pripomogel. Na to se je vršilo obdarovanje otrok raz božično drevesce. 26 otrok je bilo odarovanih s primerno potrebno obleko, vsi drugi pa blizo do 100 z raznimi drugimi darili. Vsak je nekaj dobil. Po obdarovanju in odhodu otrok se je pričela šaljiva počta in prosta, neprisiljena zabava, ki je ob veselih poskočnicah in milih slovenskih pesmih trajala do ranega jutra. Ta veselica je značilna v več ozirih. Pred vsem nam kaže nov duh v priprostem narodu, ki počasi vstaja k novi luči, potem nam kaže ljudomilost človeških src, zlasti narodnega ženstva v Kandiji in Novem mestu, in potrjuje nam mrtvost Novomeškega družabnega življenja. Kajti dočim se je maloštevilni zasebni odbor toliko žrtvoval za to veselico, niso mogli oziroma niso marali Novomeščani, naprošeni k prisostvovanju, niti enega kvarteta pevcev spraviti skupaj. Isto velja tudi glede godbe. Narode slovenski! Ta svečanost bodi ti resni klicar, da je vse naše narodno življenje iskati le v nas samih in da je skrajni čas, da postane odsihdob vsa naša moč in sila le v sili in moči naše samopomoči!

Vodovod v Kandiji in vodarina. Došlo nam je več pritožb o previsoko odmerjeni vodarini, katero pobira županstvo v Kandiji in sicer kakor iz nekaterih nam predloženih plačilnih nalogov razvidno, res po nekaki zelo čudni meri. Ne le od živih, ki vode iz javnih vodovodov niso rabili, se zahteva izvanredno visoko odmerjena vodarina, marveč terja se celo take osebe, ki v tej solzni dolini vode sploh davno že ne pijejo! Tehtnih razlogov je dovolj, da se k ti zadevi svojčas še vrnemo. Med tem pa, kdor ima še kako tozadevno pritožbo, blagovoli jo zglasiti ustmeno ali pismeno uredništvu.

Težka Voda zamrznjena. Takozvani „Ržinatov potok“ je te dni pokrit pred svojim izlivom v Krko že s precej debelo ledeno skorjo.

Prašičji sejmi v Kandiji zamrznjeni? Iz bližnje okolice se nam poroča: G. urednik! Že več let je, odkar se je morala naša občina

bolj umiče pred plugom in brano. Rodovitno polje, vmes kamenje kraškega značaja, meje z leščevino in robidovjem porašena, prav med Krko bujni pašniki in travniki, ob bregu pa visok biček, trsje in vrba, vse to lahko opazuješ raz čolna ob levi, če voziš z mesta proti Srebrničam. Razen gozda, ki mu je smrtonosna sekira še precej prizanesljiva, ne vidiš o vsem tem ob tvoji desni ničesar na onem bregu. Gozd in goščevje, skalovje in grmovje uprav vodotično, tako da moraš na mnogih krajih dobro paziti, da ne zaideš s čolnom preblizo obrežju. Solnce vidiš le v jutru, sicer le hladne pred teboj bagajoče sence.

V celoti je pa ves ta kraj nekam pritajeno resna, zapuščena samota, katere se po Krki vozeči čolnarji najraje izogibljejo. Nam pa se bo treba tekom naše povesti še večkrat tu sem vrniti in pri tej priliki seznanimo se tudi s postankom zgodovine čudnega imena: vražje pečine.

Med tem pa sledimo junaku naše povestnice tja doli na „Štirje“ v zeleno ravan, v prijazno mestice Celje.

do 20.000 kron zadolžiti zaradi naših nebodijhtreba živinskih sejmov v Kandiji. Imamo dolg, plačujemo obresti, pa ne vemo zakaj. Les na sejmišču že gnije. Obljubilo, ali vsaj govorilo se je, da bodo sejmi že oktobra meseca odprti, pa že smo v januarju in še ni ne duha ne sluha o sejmju. Pa saj ga tudi ni treba; ali treba je, da pristojna oblast pokliče na odgovor tiste občinske može, ki postopajo na tak način z našim občinskim premoženjem. Dajte, vprašajte župana in načelnika gospodarskega odseka, ali so prašičji sejmi v Kandiji zamrznjeni, ali kali? — Tako poročilo, priobčujemo je za danes še brez komentarja.

Belokrajina, nje prebivalci in njih šege.

(Dalje.)

Ljudstvo je jako domišljavo, samosvoje in skoro tujca boječe. Ni toraj čudo, da je tako pobožno in da vlada še polno vraž med njim, ki jih je porodila njegova bujna domišljija in jih tesno zvezala z verskimi resnicami. V ljudstvu živi jako mnogo bajk in pripovedek, ki jih hranijo modre glave sivih starcev, ki le redkokedaj kako med svet podajo. Tako je trdo vkořenjena misel o jezeru na vrhu Gorjancev in o čudoviti Kukovi gori i. dr.

V resnici se nahaja vrh Gorjancev blizu sv. Miklavža nekaj presihajočih virov, ki navadno po četrt ure presihajo, včasih zopet po cel dan. Mogoče toraj, da je prišel kak Vlah na vrh ob času, ko je začel vir po dolgotrajnem presihanju zopet izvirati in je bolj na široko poplaval zemljo, ki je itak vedno močvirna in blatna, ter potem prenesel med babjeverno ljudstvo bajko o velikem jezeru na Kukovi gori. Ljudska domišljija je potem ustvarila različne bajke o tem jezeru. In stari pastirji onkraj sv. Jere ti lahko povedo mnogo bajk, ako bodeš znal lepo ravnati z njimi, kajti ti ljudje, dasiravno iz srca dobri, so naravno odurni in kmalu užaljeni. Govoril sem nekoč z jednim hribovcem in povedal mi je sledečo zgodbo: „V mestu onkraj tega hriba je stanoval pred mnogo leti okrogel sodnik. Gospoda iz mesta pa že od nekedaj rada zahaja na naše hribe. Tako je pozelel tudi oni debeli sodnik razgleda z Vrha — tako imenuje Vlah sv. Jero — in iz radovednosti sklenil ob priliki prirediti zlet tusem. Pregovoril je mladega škriča in vzela s seboj svojega sina. Proti večeru je obložil sina z naprtnjakom, vzela lepo steklenico krepkega žganja, ker je vedel, da ga med potjo rado žeja, in odkorakali so vsi trije na Vrh. Krog enajste ure so prišli blizu do cerkvice sv. Nikolaja, zanetili so ogenj in se nekoliko okrepčali za nadaljno pot. Nato so vstali in odšli dalje. Mesec, ki jim je celo pot sijal, zginil je za oblaki in postalo je popolnoma temno. Mladi škrič je svetoval, naj se vrnejo nazaj k ognju, kar sta oba sodnikova rada odobrila. Mejem je legla debela

Bilo je 20. maja l. 18 . . po dolgotrajnem dežju prvi krasni večer, takorekoč prvi pomladanski večer. Kladivo v stolpu velike „nemške cerkve“ je odbilo baš 7. uro. Na ulicah, zlasti na glavnih cestah je vrvelo in brzelo bujno in veselo življenje, pa tudi resno, pritajeno žalostno, kakor so baš nekateri hoteli, in kakor je večina — morala.

Pred veliko trgovsko tvrdko nedaleč od mestne hiše pa se je gnjetlo že nekaj časa sem čudno veliko občinstva. Stražniki so sicer razganjali prevsiljive poulične paglavce, pa ko je pritisk množice le naraščal, štedili niso resnih opominov „postave“ tudi napram obči množici. Toda iz enega kota izgnani, so napolnili zopet druge varneje in tako je bilo postalo naposled vsako razganjanje odveč. No, množica je bila v obče mirna, torej ni bilo povoda strožje nastopati od strani varstvene oblasti. Kar je množico jezilo, jo vznemirjalo, je bil, kakor običajno povsod, le glavni vzrok, da novi došleci niso mogli takoj zvedeti, kaj pravzaprav pomenja to prodajanje zijal radovednega ljudstva.

Kaj pa se je zgodilo? — Joj, eden se je vstrelil! — Kdo? — Hm, pravijo, da poslovodja. — Saj ni res, le tistega mladega Kranjca

megla na zemljo. Hodili so že dolgo in stari debeluhar je v eno mer godrnjal, češ da bi morali že biti na mestu. Naenkrat je obstal stari in začel tožiti, da ne pojde več dalje, ker se mu je jelo pod nogami do kolen udirati. Isto sta zapazila tudi sin in mladi škrič. Drevje je zgnilo popolnoma, steze je zmanjkalo in le tu pa tam so naleteli na brinjev grm. Zemlja je postala povsem ravna in mahovita. Stari sodnik je zatoraj poiskal na mokrih tleh nekaj skal, ktere so tudi posedli. Slučajno je bilo na mestu nekaj suhljadi, to so naložili v gromado in zanetili ogenj. Debeli sodnik si je privoščil par požirkov močnega žganja, položil nato svoj suknjič na trda tla, zaukazal še, da mora eden gotovo čuti, in kmalu začel prav neprijetno grgrati. Sodnikov sin in škrič sta nekaj časa gledala v prasketajoči ogenj, ki je čedalje slabije plapolal in naposled že začel umirati. Škrič je zgrabil slednjo suhljad in jo položil na ogenj ter odšel v gozd po drv. Nasekal in nabral je v temi, kolikor se je le dalo, in se hotel takoj vrniti k ognju, ki je med tem časom popolnoma ugasnil. Ker ni videl več plamena, udaril jo je molče v smeri, v kateri je menil, da je prišel, in v nočni temi zablodil globoko v gozd. Hitel je navzgor in drevje ga je bilo v obraz. Nakrat ga je spreletela misel, kaj ko bi zgrešil pot in šel v nasprotno smer. Začelo ga je skrbeti in zakričal je nekolikokrat na ves glas. A mladi sodnik si ni upal odgovoriti, dasi ga je že nestrpno čakal, ker so ga ti glasovi le še bolj ostrašili. Škrič je zakričal znova, prestrašil se je odmeva svojega lastnega glasu, vrgel je butaro ob tla in stekel v stran. Ali drevje je postalo tako gosto, da se revež ni mogel gibati in da se je v temi zaletel večkrat v kako deblo tako neusmiljeno, da se mu je posvetilo pred očmi. V zmešnjavi in strahu se revež ni upal več zakričati, ker ga je votel odmev preveč ostrašil in zvilil le še globlje v gozd. Zato se je stisnil k nekemu deblu in stoje čakal v trepetu, da bi zopet napočilo svitlo jutro.

(Dalje prih.)

Prosveta.

Iz Šmarije. V Šmariji se je ustanovilo „Šmarsko bralno društvo“, ki je začelo z novim letom svoje delovanje. Odkar je propadlo „Bralno društvo v Šmarji“, se ni mogla okolica opomoči do podobnega društva. Staro „bralno društvo“ je nastalo v osemdesetih letih in je bilo središče narodnega gibanja v teh krajih; štelo je okoli 150 članov in prirejalo veselice, ki so jih v obilem številu obiskovali celo ljubljanski gostje. Društvo je bilo velikega pomena. Propadlo je zaradi notranjih razporov l. 1890., največ zato, ker se je vanje vmešala domača politika. Društvena knjižnica je po pravilih pripadla šoli, kar je bilo zelo škoda, ker večina knjig ni spadala v šolsko knjižnico in leže zdaj knjige tam brez pomena. — Nekaj let je bila Šmarija brez

so ubili, veste, tistega črnega, ki je bil tak hud političen petelin. — Pravijo, da sta imela z nekim Ogrom zaradi politike hud prepir, no, in beseda da besedo, klofuta klofuta in nazadnje... — Beži no, šema, kaj pa kvasiš o politiki in Ogru; jaz vendar vem, bila sem v prodajalni, ko so ga nesli prav blizo mene, uh, da Vam povem, kakšen je bil, strašen, strašen za pogledati.

Teh in sličnih več izmišljotin se je čulo med seboj se prepirajočo množico. Pa pustimo jo ugibati, domnevati in lagati naprej in poglejmo na prvem viru, kaj je na vsem tem resnice. Stražnik pri zaprtih vežnih vratih nas pozna in četudi nekoliko nevoljen, odpre nam velika težka vrata, skozi katera hitro smuknemo po ob vhodu vodečih stopnicah. V prvem nadstropju takoj prva vrata pri roki je soba, kjer biva gospod Prostoslav Jančar, trgovski knjigovodja, nekdanji izvirni „evet“ novomeškega predmestja, sedaj slavni junak vseh teh zijalov tu doli in glavni junak naše povestnice. Trkati ni treba, kar vstopimo!

(Dalje prih.)